

ner, d'Madame Flesch, d'Madame Dall'Agnol, d'Madame Loschetter an den Här Henckes.

D'Wuert huet elo de Rapporteur vun der Proposition, den honorabelen Här Paul-Henri Meyers. Här Meyers, Dir hutt d'Wuert.

4. 3923B - Proposition de révision de l'article 11 paragraphe (2) de la Constitution

Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle

■ **M. Paul-Henri Meyers** (CSV), *rapporteur*.- Merci, Här President. Den 20. Januar 1999 huet déi parlamentaresch Kommissioun fir d'Institutiounen an d'Verfassungsreform engem neie Paragraph 2 vum Artikel 11 vun der Verfassung hir Zoustëmmung ginn. D'Zil vun där Ännerung war d'Aschreiw vun der prinzipieller Gläichstellung vu Fra a Mann an d'Lëtzebuerger Verfassung. Gläichzäiteg huet d'Kommissioun awer een zweete Saz am selwechte Paragraph virgesinn, deen erlaabt huet, datt duerch d'Gesetz entspriechend Moossname kënnge gemaach ginn, fir déi Gläichstellung vu Fra a Mann och an der Wierklechkeet ëmzesetzen.

Dee Virschlag ass un de Statsrot gaang, deen de 27. Abrëll 1999 schonn deen éischten Avis ofginn huet. De Statsrot war mat deem Prinzip, mat deem éischte Saz vun der Gläichstellung vu Fra a Mann, d'accord. Deen zweete Saz huet awer dem Statsrot Schwieeregkeete gemaach. Dee Saz huet virgesinn, dass duerch positiv Aktiounen sollt dat Zil, wat den éischte Saz ugedeit huet, erreecht ginn. De Statsrot war der Meenung, dass een dat Zil zwar an der Verfassung sollt aschreiw, mä datt dat awer net zu enger gesetzlecher Norm sollt ginn, déi an der Verfassung verankert wär.

An anere Wierder, fir dat an engem anere juristesche Jargon auszudrécken: D'Verfassung sollt eng Obligation de moyens, an net eng Obligation de résultats virgesinn. Tëscht der Verfassungskommissioun an dem Statsrot ass et doropshin zu enger laanger Navette vun Texter komm; wéinstens dräimol ass den Text hin an hier gaangen, bis d'Vefassungskommissioun de 27. Oktober 2004 eestëmmege mat dem Text averstane war, deen de Statsrot a sengem Avis vum 16. Mäerz 2004 virgeschloen hat.

D'Kommissioun huet awer zu deem Zäitpunkt nach net virgesinn, fir de Paragraph 2 direkt an d'Plénière ze bréngen, well d'Kommissioun der Meenung war, dass och aner Dispositiounen vum Artikel 11, déi sollten ofgeännert ginn, zesumme mam Paragraph 2 kënnge ofgestëmmt ginn. Ënner anerem huet d'Vefassungskommissioun nei Proposé gemaach, wat d'Paragraphen 3, 4, 5 a 7 ueet.

Besounesch de Paragraph 7, dee sech mat der nohalteger Entwécklung am Ëmweltberäich a mam Déierschutz ofginn huet, huet

nach zu engem zousätzlechen Avis gefouert vum Statsrot vum 14. Februar vun dësem Joer. Wéi mer awer gesinn hunn, dass och zu deem doten Text zu dësem Zäitpunkt nach keng Eenegung kënnge erbäigefouert ginn an der Kommissioun, ware mer der Meenung, dass een déi Bestëmmung iwwert d'Gläichstellung vu Mann a Fra sollt ofstëmmen, ouni déi aner Texter ofzewaarden.

Den Text, deen haut zur éischter konstitutioneller Ofstëmmung kënnge, huet zwee Deeler: deen éischten Deel, deen allgemenge Prinzip, dee virgesäit, dass Fra a Mann gläich sinn an hire Rechter an an hire Flichten, an deen zweeten Deel, deen dem Stat eng nei Verplichtung, wann een dat esou ka gesinn, operleet, fir op eng aktiv Aart a Weis déi Hürden ewechzeraumen, déi der Verwierklechung vun där Gläichstellung entgéintstinn.

Iwwert de Prinzip vun der Gläichstellung vu Fra a Mann war eigentlech vun Ufank u bei allen Instanzen eng grouss Eestëmmegekeet. Dat brauch een och net ze wonnen, well dee Prinzip ass schonn, wéi haut de Mëtteg scho vun engem anere Riedner ervirgehuewe ginn ass, op Wäerter zrëckgaang vu 1789. An der Lëtzebuerger Verfassung ass de Prinzip vun der Gläichstellung vun de Bierger virum Gesetz scho vun 1848 u virgesinn.

(M. Laurent Mosar prend la Présidence)

Allerdéngs - an dat hunn ech an deem schrëftleche Rapport kuerz développéiert, wou ech op déi eenzel Etappen higewisen hu vun där Gläichstellung an de Lëtzebuerger Gesetzter - hu mer festgestallt, dass et eng laang Zäit gebraucht huet bis och am reng rechtliche Beräich déi Gläichstellung verwierklecht war, a mir musen haut feststellen, dass et ëmmer nach Texter a Beräicher ginn, wou déi komplett rechtlech Gläichstellung tëscht Fra a Mann nach net besteet. Ech hunn och där Texter genannt, an eleng am Verfassungsberäich wäerte mer duerfir suergen, fir an der nächster Zäit déi Ongläichheeten, déi nach do bestinn, opzehiewen an och am Grondgesetz, an der Verfassung déi Gläichheet, déi nach net do ass, hierzestellen.

Op jidde Fall wäert déi Ausso vun der Gläichstellung vu Mann a Fra, wéi mer se elo an der Verfassung hunn, mat hirer Kloerheet a mat hirer Stærkt och dozou féieren, dass jiddereen, dee gesäit, dass nach eng Ongläichheet besteet, duerfir suergt, dass déi a kierzester Zäit ze verschwannen huet.

Deen zweete Volet, iwwert déi positiv Aktiounen, huet allerdéngs zu grësseren Diskussiounen Ulass ginn. Ech wëllt allerdéngs deen Text, esou wéi en haut zur Ofstëmmung kënnge, rappeléieren, dee seet: «L'État veille à promouvoir activement l'élimination des entraves pouvant exister en matière d'égalité entre femmes et hommes.»

U sech ergëtt sech aus deem Text do eng Obligatioun fir de Stat, well den Text seet eigentlech kloer:

«L'État veille à promouvoir activement l'élimination des entraves». De Stat huet eng Verplichtung fir aktiv all dat, wat déi Gläichstellung behënnert, wéi ech scho virdru gesot hunn, ewechzeraumen. Et ass en Optrag, deen de Stat kritt, et ass e Statszil ginn, et ass eng politesch Aufgab, déi de Stat zwar ëmmer huet, mä déi duerch dëse Verfassungstext säi positiven Ausdrock fënn.

Deen Text, deen d'Verfassungskommissioun lech haut virleet, huet zu laangen, wéi ech lech gesot hunn, Diskussiounen an Avisën Ulass ginn. Deenen enge geet den Text net wäit genuch, anerer hu gemengt, et wier iwwerhaupt keen Text noutwendeg, fir déi do Mesuren ze realiséieren. D'Verfassungskommissioun ass awer der Meenung an ass iwwerzeegt, dass dësen Text eng ausräichend verfassungsrechtlech Basis duerstellt, déi et dem Stat erlaabt, Diskriminatiounen tëscht Fra a Mann duerch positiv Aktiounen unzegoen.

Mir sinn an deem schrëftlechen Avis laang op deen Text agaangen. Ech wëll lech dat haut erspueren. Ech wëll awer e puer Punkten ervirhiewen, déi sech mat deene positiven Aktiounen ofginn.

Wa positiv Aktiounen getraff ginn am Intérêt vun der Gläichstellung vu Fra a Mann, da mussen déi Moossnamen enger Rei Kritären entspriechen; mir hunn déi Kritären och genannt. De Conseil d'État hat se schonn an engem viregten Avis ervirgehuewen.

Déi Kritäre bewege sech eigentlech op dräi Niveauen:

Éischtens, esou Aktiounen mussen sech op déi Beräicher beschränken, wou Ongläichheeten tëscht Fra a Mann objektiv festgestallt ginn.

Zweetens, déi Aktiounen mussen dat prezist Zil verfolge fir déi Ongläichheeten ze eliminéieren.

An drëttens mussen se an der Zäit beschränkt sinn an opheieren, wann déi Ongläichheeten net méi bestinn.

Deen Text, dee mer haut hunn, erlaabt et eigentlech dem Stat, op eng pragmatesch Aart a Weis Diskriminatiounen unzegoen, an zwar a konkrete Projeten a mat cibléierten Aktiounen och ze versichen, déi Gläichstellung do ze errechen. Et kann ee rechtlech Texter, Gesetzter, Reglementer esou verfaassen, datt se quasiment zu 100% d'Gläichstellung vu Fra a Mann virgesinn. Domat ass awer net garantéiert, datt déi Gläichstellung och Wierklechkeet ass a gëtt.

Deen neie Verfassungstext gëtt der Regierung, wéi ech scho gesot hunn, en Instrument, fir méi gezielt positiv Aktiounen am Sënn vun der Gläichstellung vu Fra a Mann ze ënnerhuelen. Deen Text stellt ganz sécher keen Ofschloss duer, mä en ass, wéi ech dat a mengem schrëftleche Rapport och gesot hunn, nëmmen déi rezentst Etapp op deem laange Wee vun der Gläichstellung tëscht Fra a Mann. En erlaabt et och, deem Bestriewe vun där Gläichstellung neien Opdriff ze ginn an déi Bestriewungen och weiderzeféieren.

Dat ass och d'Meenung vun der Kommissioun, an eleng, mengen ech, aus där Considéatioun eraus verdéngt deen doten Text, dass d'Chamber haut, esou wéi och schonn d'Kommissioun, deem neie Verfassungstext seng néideg Majoritéit vun zwee Drëttel Zoustëmmung gëtt.

Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien.

■ **M. le Président**.- Ech soen dem Här Paul-Henri Meyers Merci. Als éischt Riednerin ass d'Madame Christine Doerner agedroen. Madame Doerner, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **Mme Christine Doerner** (CSV).- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ouni lwwerdreiwung ass de Gläichheetsgrondsaz nient dem Recht op d'Liewen dee wichtigste Punkt an eiser Constitution. Ob eng Gesellschaft op Dauer an enger gudder oder schlechter Verfaassung ass, spigelt sech an hire Grondrechter erëm, déi awer ëmmer mussen esou elastesch bleiwen, dass zu all Moment déi gesellschaftlech Wierklechkeet kann agebaut a verschafft ginn, dat heescht an d'Constitution opgehol ginn.

Profund Kenner vum öffentleche Recht, wéi eise Rapporteur, den honorabele Paul-Henri Meyers, wëssen, dass déi verfassungsrechtlech Norme ganz einfach den Nidderschlag vu ganz bestëmmte politesche Virstellunge sinn a selbstverständlech och Wäerter an d'Richtung vu staatlech a gesellschaftlech Liewe weisen. Eng Verfassung huet d'Aufgab, e Vollek ze representéieren an ze integréieren. Dobäi kënnge et drop un, d'Ënnerscheedlechkeet vun de Mënschen, no Geschlecht, sozialer a wirtschaftlecher Lag ze berücksichtigen a gegebenenfalls dës Differenzen auszegläichen.

De Revisiounsvirschlag, dee mer haut zur Debatt hunn, ass, wéi de Paul-Henri Meyers et elo just gesot huet, en Dauerthema, deen d'Philosophin vum der Condition féminine op eng ganz einfach, eng ganz simplistes Aart a Weis beschreiw: Et gëtt zwee Geschlechter, a keent vun deenen zwee representéiert d'ganz Mënschheet.

Dat bedeit, datt et eng strukturell Differenz zwësche Mann a Fra gëtt, biologesch a kulturell, an dass déi zwou Kategorien an hirer Eegenartegkeet respektéiert mussen ginn. Weder de Mann nach d'Fra kann als Modell fir d'ganz Mënschheet geholl ginn, an dofir gesäit den éischte Saz vum Artikel 11 vir, dass d'Fraen an d'Männer déiselwecht Grondrechter a Grondpflicht kréie sollen. Dat kléngt banal a selbstverständlech, mä et ass et awer op guer kee Fall, well an dësem neien Text ginn d'Rechter an d'Flichten niewentenee gesat. An aus dëser Wiesselsäitegkeet, aus dëser Onparteilechkeet kënnen liewenswichtig Konsequenze fir d'Zesummewierke vu Fra a Mann am privaten, am beruflechen an am öffentleche Liewen entstoen.

De Rollewandel vun der Fra bedeit keng gesellschaftlech Kris, mä et soll als Chance ugesi gi fir méi e partnerschaftlechen Ëmgang, méi Fräiheet, méi Verantwortung a selbstverständlech och fir eng Erneuerung vun eise gesellschaftleche Strukturen zu Gonschte vun der Famill a vun de Kanner. Mir befannen eis an engem Wandel: D'Famill bleift, mä si entwéckelt sech mat neien Usiichten a mat neie Profilen.

De Prozess ass op. Wéi e sech elo gestalte wäert, hängt net eleng vun de Männer a vun de Fraen of, mä och vun deene gesellschaftlechen a politesche Rahmbedingungen, net eleng am Finanziellen, awer och an der Verännerung vum familiäre Liewen, mat de Kanner an och der Generatioun vun de Grousselteren, a selbstverständlech och an den öffentleche Strukture vu Bildung, Kannerbetreung, Beruff an Organisatioun vum öffentlechen a private Liewen, wéi Scheedungsfroen, Filiatioun an nei lerschaftsregelungen.

D'Politik muss dësen neie soziale Realitéit Rechnung droen a muss op si reagéieren. Et geet hei engersäits ëm de Schutz an ëm d'Förderung vun der Selbstverwierklechung vu Mann a Fra, an op där anerer Säit ëm en neit Familljeverständnis, sief et mat deenen traditionellen oder mat méi neie Liewensformen.

Awer Fraen a Männer brauchen, fir dës nei Orientéierung ëmzesetzen, eng Begleedung an eng Ënnerstützung vum Stat. An duerfir, an engem zweete Saz vum Artikel 11, engagéiert de Stat sech opzepaszen, an dat ganz bestëmmt mat der néideger Diligence, fir dass déi tatsächlech Genderdiskriminatiounen ofgebaut ginn. Déi gläichstellungspolitesch Korrektheet verlaangt, dass de Stat a gewësse Moossen de Manager gëtt, de Management mécht, vun dëser sozialer Transformatioun am Gendergebitt, well mir wëssen all, dass dëse juristesche Verfassungsgläichheetsprinzip net an der Praxis d'Enn vun der Diskriminéierung bedeit.

E Gläichheetsprinzip ouni déi sozial Gerechtegkeet bleift eng Illusioun, eng Utopie. D'Alternativ ass, dass de Stat hei net därerf neutral bleiwen, mä fir eng korrektiv Gerechtegkeet muss suergen, mat zivil a strofrechtlechen administrative Mëttelen, mat Informatiounen, Schoulungen a soss aner strukturell Moossnamen. Ech erënnere drun, dass am Kader vum Plan national d'égalité des femmes et des hommes d'Chamber an dësem Haus en Débat organiséiert huet, wou zwielef Mesurë virgestallt ginn, wat dëse Projet ubetrëfft.

Et muss een awer och soen, dass déi Begrëffer vu Chancëgläichheet, vu positiven Aktiounen, vun negativen Diskriminéierungen absolut näischt Neies sinn. Dat si Konzepter, déi schonn d'UNO-Konventionen, déi den Amsterdamer Vertrag an och den europäesche Gerichtshaff akzeptéiert an applizéiert hunn. Ech weisen drop hin, dass zum Beispill den UNO-Ausschoss d'Méiglechkeet huet, e Land beim Verstousse géint dës

Chambre
des Députés

L U X E M B O U R G

d'Chamber online op
www.chd.lu

Prinzipien ze veruerteelen oder awer et opzefuerderen, ganz konkret Moossnamen ze huelen; Sanktiounsméiglechkeete sinn awer net virgesinn.

(M. Jos Scheuer prend la Présidence)

Hei zu Lëtzebuerg ass ganz vill geleescht ginn an der Chancëgläichheetspolitik, an dat ënnert der Ministesch Marie-Josée Jacobs. An dat awer net onbedéngt ënnert dem Drock vun dësen internationalen Organisatiounen, mä ech wëll awer soen, haaptsächlech ënnert dem Impuls vun eise verschiddene Fraenorganisatiounen.

Déi Lëtzebuerger Geschicht vun de Fraerechter...

■ **Une voix**.- ...dat kënne se net.

(Hilarité)

■ **Mme Christine Doerner (CSV)**.- Et muss ee soen, dass déi Lëtzebuerger Geschicht vun de Fraerechter et ëmmer erëm däitlech mécht: Ouni de Pionéiergeescht, de Courage an d'Intelligenz vun de sämtleche Fraenorganisatiounen wären dës grondleeënd Verännerungen net méiglech gewiescht. Vun dëser Tribün aus wëll ech alle Frae fir hir Solidaritéit, fir hir Geschlossenheet an exemplaresch Initiative meng Unerkennung aussprechen.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien.

■ **Mme Christine Doerner (CSV)**.- Fraen hei zu Lëtzebuerg, zesumme mam Conseil national des femmes, hunn dem Schicksal vun eis Fraen eng Stëmm ginn. An ofschléissend mengen ech, dass dës Revisioun vun deem Artikel 11 eng nei Zukunft opmécht. Dat wëllt soen, fir eiser Gesellschaft en humaant a modernt Bild ze ginn, an dat dass Fraen a Männer op allen Niveauen, op alle Gebidder mat-

wierke kënnen, an et gëtt alle Bierger a Biergerinnen d'Chance - an eng grouss Chance -, fir sech ze verwicklechen.

Ech soe Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. le Président**.- Merci, Madame Doerner. Déi zweet agegeschriwwen Riedherin ass d'Madame Flesch. Madame Flesch, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Colette Flesch (DP)**.- Här President, léif Kolleegen, fir d'alleréisch wëll ech onsem Rapporteur, dem Paul-Henri Meyers, félicitéiere fir déi Gedold an déi Haartnäckegkeet, mat där hien dee Projet duerch d'Schikane vun der parlamentarescher Prozedur gefouert huet, an ech wëll em Merci soe fir dat Resultat, wat mer erreecht hunn a wat mer den Owend kënnen hei confirméieren. Hien huet a sengem Rapport, besonnesch am schrëftleche Rapport, de Résumé gemaach vun de parlamentareschen Aarbechten, déi am Januar 1999 ugaange sinn. D'Chamber huet also ganz laang un deem Projet geschafft.

Hien huet och dee laange Marsch beschriwwen, net duerch d'Institutiounen, wéi an anere Fäll gesot gëtt, mä duerch d'Législatioun, deem zur Consécratioun vum Prinzip vun der Gläichheet vu Mann a Fra geféiert huet. Bei deem legislative Parcours wëll ech ganz besonnesch zwee Texter ervirhiewen, déi mer schéngt Meilesteng an där Geschicht gewiescht ze sinn: Dat ass d'Gesetz vum 12. Dezember 1972 iwwer Rechter an Flichte vu Mann a Fra, wou fir d'éischt d'bestuete Fra als mündeg erkläert ginn ass, an dann och d'Gesetz vum 4. Februar 1974, wat d'Régimes matrimoniaux reforméiert huet. Et sinn natierlech nach eng ganz Partie aner Gesetzer, déi och international Konventiounen approvéeiert

hunn, déi wichteg sinn, mä menger Meenung no ass mat deene Gesetzer an de 70er Jore wierklech eng Brèche gemaach ginn, an d'Evolutioun konnt ufänken.

Ech wëll an deem Zesummenhang och nach en anert Gesetz erwähnen, wat de Rapporteur net mentionnéiert huet, a wat direkt mat der Gläichheet vu Fra a Mann näscht ze dinn huet, mä wat a mengen Aen enorm wichteg war an der Fro vun der Emanzipatioun vun der Fra: Dat ass d'Gesetz vum 15. November 1978 iwwert d'Dépénalisatioun vum Avortement.

Sécher ass haut schonn an onser Verfassung d'Gläichheet vu Mann a Fra ageschriwwen an dem Artikel 10bis - et ass schonn drop higewise ginn -, wat virgesäit, dass d'Lëtzebuerger sans discrimination de genre égaux sinn, gläich si virum Gesetz.

Mä ons Virgänger hu vun 1999 u geduecht - a mir hunn dat och geduecht -, dass ee misst méi wäit goen an dass ee misst méi kloer dee Prinzip an d'Verfassung aschreiwen an enger, an ech zitéieren, „staarker a klorer Deklaratioun“, wéi de Conseil d'État dat a sengem Avis vum 27. Abrëll 1999 richteg beschriwwen huet. Dat huet dann zu der Formulatioun vum éischte Saz vum Artikel 11 (2) gefouert: «Les femmes et les hommes sont égaux en droits et en devoirs.»

Iwwert déi Proposition, wéi de Rapporteur et schonn ënnerstrach huet, ass am Fong ni gestridde ginn. Vun Ufank u war jiddfereen domadder d'accord, an et war deem zweete Saz iwwert d'Aart a Weis wéi déi Gläichheet da sollt erreecht ginn, iwwert déi sou genannten «Mesures positives», dass den eigentleche Misär ugaangen ass.

Schonn a sengem Avis vum Abrëll 1999 huet de Conseil d'État ge-

mengt, et dierft ee fundamental Rechter, déi duerch d'Verfassung garantéiert sinn, a politesch Wunschenken net matenee verwieselen.

Déi ganz Diskussioun tëschent 1999 an haut, tëschent Verfassungskommissioun, Commission de l'Égalité des chances a Statsrot ass am Fong nëmmen iwwert deem dote Problem gaangen.

De Rapporteur huet iwwert déi verschidden Etappen an Texter, déi zrëckbehale goufen, a sengem schrëftleche Rapport am Detail Bericht erstatt, an ech wëll also elo net dorobber zrëckkommen.

Ech halen awer fest, dass an där Diskussioun dem Statsrot seng Suerg eng essenziell konstitutionnell-rechtlech Suerg war. D'Verfassung, sou huet de Statsrot gesot, muss e kloren, bindenden, dauerhaften Text sinn. Wann, fir dat Zil vun der Gläichheet ze erreechen, dem Stat eng Obligatioun operluecht gëtt, da kann et nëmmen eng „Obligation de moyens“ sinn an net eng „Obligation de résultats“.

Dofir huet de Statsrot a sengem Avis vum 27. Abrëll 1999 gemengt, et soll een deem zweete Saz sträichen.

Aus ähnliche juristeschen Iwwerleeungen huet meng Fraktioun an der Vergaangenheet och gemengt, et soll ee sech mam Aschreiwe vun der rechtlecher Gläichheet vu Fra a Mann begnügen, an dass dann d'Regierung obligéiert wär, deem Rechnung ze droen an déi néideg Moossnamen ze huelen.

Et huet sech awer erweisen, dass d'Aschreiwe vun enger verfassungsrechtlecher Referenz zur aktiver Promotioun vun der Gläichheet vu Fra a Mann noutwendeg ass, wann ee soll legislativ, reglementaresch oder administrativ Moossnamen zu deem Zweck kënnen huelen.

Ech erënneren zum Beispill drun, dass de Conseil d'État sech sengerzäit formell opposéiert huet zu Bestëmmungen an engem PAN-Gesetzprojet, déi positiv Moossnamen am Intérêt vun de Frae virgesinn hunn, mam Argument, dat wär konträr zum Gläichheetsprinzip, deem am Artikel 10bis vun onser Verfassung festgeschriwwen ass.

Et sinn also praktesch Schwierigkeiten opgetratt, an entre-temps hunn och d'Jurisprudenz vun der Europäescher Cour de Justice an de legale Kader um Plan communautaire evoluéiert. Et sinn, souwuel an der Jurisprudenz wéi och an den Texter, Hiweiser komm op eng aktiv Promotioun vu Gläichheet zwësche Fra a Mann.

Dat huet de Statsrot dozou bruecht, a sengem Avis vum 25. Februar 2003 en zweete Saz ze proposéieren, deem hie folgendermoosse formuléiert huet: «L'État veille à promouvoir activement l'élimination des entraves pouvant exister en matière d'égalité entre femmes et hommes.»

Trotz allen Essaië vun der Commission de l'Égalité des chances oder vun der Verfassungskommissioun vun 2003 un, e besseren Text ze fannen, huet de Statsrot u sengem Text vun 2003 festgehalen; an ech géing mengen zu Recht.

Et kann een an dësem Beräich dem Stat an der Verfassung keng „Obligation de résultats“ operleeën. Et kann nëmmen eng „Obligation de moyens“ sinn, awer - an dat ass an deem Zesummenhang ganz wichteg - mat engem contraignantë Charakter - dat war och am Äifer vun der Diskussioun heiandsdo vergiess ginn -, an ech géing dobäifügen, compte tenu och vun de Kritären, déi de Rapporteur virdrun hei op der Tribün an Erënnerung bruecht huet.

Den zweete Saz vum Artikel 11 (2), esou wéi en elo vum Statsrot a vun

Chambre
des Députés
L U X E M B O U R G

d'Chamber live
Chamber TV
och an der Rediffusioun
all Sëtzungsdag
vun 19:00 Auer un

d'Chamber online op
www.chd.lu
mat de Rubriken

- Composition & Organisation
- Séances publiques & Commissions
- Hôtel de la Chambre
- Portail documentaire
- Web TV live

der Verfassungskommissioun proposéiert ass, ass menger Meenung no en équilibréierte Kompromëss tëschent dem berechtigten Wonsch vun de Fraenorganisatiounen an de Politiker engersäits an de verfassungsrechtliche Méiglechkeeten an Obligatiounen anerersäits.

Mir wäerten als DP-Fraktioun den Text vum Artikel 11 (2), esou wéi en elo vun der Kommissioun proposéiert ass, stëmmen.

E Wuert nach, Här President, zum Communiqué vum Conseil National des Femmes du Luxembourg, deem an de leschten Deeg publizéiert ginn ass. Deen Text, dee mer haut stëmmen, ass a mengen Aen net eng Versioun „light“ oder „soft“ vun der Gläichheet vu Fra a Mann. Deen Text, dee mer haut stëmmen, bedeit eng vollwäerteg Gläichheet an eng Obligatioun fir de Stat, d'Diskriminatioun ze bekämpfen a positiv Moosnamen ze huelen. An deem Text, deem elo virläit, mécht dat an enger Formulatioun, déi de verfassungsrechtliche Kritären entsprécht an déi och kann no-vollzu ginn.

Elo hunn ech gehéiert, Här President, wann ech der Madame Doerner richteg nogelauschtert hunn, dass d'Madame Jacobs soll zum Manager vun där Operatioun genannt ginn. Ech weess net ob se wosst, dass se den Owend géing en neie Job hei kréien, mä mir schéngt et effektiv, dass et elo un der Regierung ass - Madame Minister vun der Chancëgläichheet - dofir ze suergen, dass mer der konstitutioneller Opfuerderung no-kommen an dass déi Moosnamen ergraff ginn, déi an onser Gesellschaft néideg sinn, fir zu enger echter Gläichbehandlung vu Fra a Mann ze féieren.

Wéi de Rapporteur et zu Recht gesot huet, ass an der Vergaangenheet vill gemaach ginn, mä et bleift och nach viles ze maachen. Ech bedauern et am Fong e bëssen, dass den Här Justizminister den Owend net hei ass, fir der Chancëgläichheitsministerin zur Säit ze stoen, well vill vun deene Moosnamen, déi musse geholl ginn, fënnt ee précisément am Beräich vun der Justice a vun onsen Textes juridiques.

Also mäi Wonsch, Madame Minister, dat ass, dass d'Regierung, wann deem Text dann elo definitiv gestëmmt ass, där Opfuerderung, déi den Text manifestéiert, nokënnt, an ech géing nach eng Kéier soen, dass ons Fraktioun wäert deem Text stëmmen, esou wéi en elo virläit.

Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien.

■ **M. le Président.** - Merci, Madame Flesch. Als nächst Riednerin ass d'Madame Claudia Dall'Agnol ageschriwwen. Madame Dall'Agnol, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Claudia Dall'Agnol (LSAP).** - Här President, Madame Minister, léif Kolleginnen a Kollegen, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'éischt wéilt ech emol meng Fraktionskolleegin, d'Lydie Err, entschëllegen, déi sech zënter Jore mat dësem Dossier hei beschäftegt huet an déi och ugefrot hat, dës Debatt vun haut op leschten Dënschdeg virzeleeën, wat hir erlaabt hätt, haut och dobäi ze sinn an dann eben och d'Wuert zu dësem Projet de loi ze ergräifen. Leider war et net méiglech fir den Ordre du jour ze änneren, an duerfir géing ech an hirem Sënn dëse Projet de loi mat analyséieren.

Dir Dammen an Dir Hären, schonn an der Deklaratioun vun de Mënscherechter, déi vun 1949 datéiert, steet: «Tous les humains naissent libres et égaux en dignité et en droits.» Fir déi Zäit - also 1949 - war dat ganz schéi revolutionär. Virun allem wann ee bedenkt, dass Lëtzebuerg elo 57 Joer gebraucht huet, fir dat doten, oder loosse mer emol esou soen, fir op en ähnlechen Niveau ze kommen, well bis

elo stoung an eiser Verfassung ebe just: «Les Luxembourgeois sont égaux devant la loi.»

Wann een elo d'zwar kann - a mat e bësse gudder Wëlle misst dat jo méiglech sinn - d'Wuert „Luxembourgeois“ als Neutrum, also fir Männlein und Weiblein gëlle loos-sen, da muss trotzdem d'Fro erlaabt sinn, wat da bis elo d'Rechter vun den Ausländer, ëmmerhin eng ronn 39% hei am Ländchen an och ongeféier 120.000 Frontalieren, déi all Dag bei eis kommen, waren. Emol guer net ze schwätze vun deene Persounen, déi hei sinn, ouni datt hir Pabeieren an der Rei sinn an déi jo awer och Mënscherechter hunn.

Egalitéit tëschent Fraen a Männer mécht mëttlerweil - zumindest hei am Land - glécklecherweis d'Unanimitéit. Duerch d'Band ass keen, deem dësen allgemenggültige Prinzip géif ofstreiden. Just wéi déi Egalitéit soll an der Praxis ausge-sinn a wéi an duerch wat fir eng Moyenen ee se soll herstellen, dorüwer streide sech weiderhin d'Geeschter.

D'Formuléierung vun deem Text, esou wéi mer en haut elo virleien hunn - an ech wëll ënnersträichen, dass et sech ëm e Kompromëss handelt, an dass en eben net esou wäit geet, wéi en hätt vläicht kënnen an och solle goen -, an och déi Zäit, déi gebraucht ginn ass, fir eis iwwerhaupt op dësen Text ze eenegen, weist, dass den Egalitéitsprinzip a Wierklechkeet dann awer net esou selbstverständlech ass an och akzeptéiert ze si schéngt, wéi et oft gemaach gëtt, a wéi ech mer et perséinlech och géing wënschen.

D'Aschreiwen awer vum Prinzip vun der Egalitéit tëschent Fraen a Männer an d'Constitutioun ass e prinzipiellen, en theoretische Geste, e Geste, deem awer do-duerch net manner wäertvoll an och net manner wichteg ass. Am Géigendeel, de Fait, fir dëse Prinzip elo explizit an eisem Grundgesetz festzeschreiwen, ass d'Basis, déi néideg ass, fir kënnen Mesuren ze huelen, esou datt och an der Praxis kann op d'Zil vun der Egalitéit tëschent Fraen a Männer weider higeschafft ginn.

Doriwwer eraus huet d'Aschreiwe vun Egalitéitsprinzip an d'Constitutioun natierlech och e symbolesche Charakter. Ee Prinzip, dee bis elo éischter sous-entendu war, gëtt elo ausdrécklech formuléiert an och ënnerstrach, a Lëtzebuerg seet domadder öffentlech a virun allem och haart an däitlech, dass d'Egalitéit tëschent Fraen a Männer zu de Grundwäerter gehéiert, op déi eis Gesellschaft opbaut, an datt eis Gesellschaft och zu deem Wäert steet a sech dofir asetzt, fir dëse Wäert och ze verdeedegen.

Wann ech vum Egalitéitsprinzip schwätzen, da gëtt mer och ganz séier bewosst, dass deem Ausdrock Egalitéit ganz wichteg ass an datt een dofir och soll wëssen, vu wat ee schwätzt.

Wann ech bis elo vun Egalitéit oder vum Egalitéitsprinzip geschwat hunn, dann ass eigentlech de Wuertlaut vum Projet de loi gemengt, nämlech «égaux en droits et en devoirs», wat net heesche soll, dass Fraen a Männer d'selwecht wieren. Fir eventuell déi däitsch Termen ze gebrauchen, hei geet et net ëm „Gleichmacherei“, hei geet et ëm „Gleichberechtigung“ an ëm „Gleichstellung“. Den däitsche Metzler-Lexikon mam Titel Gender studies definéiert Gläichberechtigung a Gläichstellung vu Fra a Mann als den Usproch, dass Fraen a Männer ënnert deeneselwechte Viraussetzungen déiselwecht Rechte hunn.

Mä wat bedeit awer elo déiselwecht Viraussetzungen? Pragmatisch kënnt ee soen heescht Gläichberechtigung, dass een emol d'Viraussetzung schaaft, fir datt Fraen a Männer kënnen deeneselwechte Rechte iwwerhaupt profitéieren. Wou dës Gläich-

berechtigung net besteet an iwwerall do, wou se verletzt gëtt, schwätze mer vun Diskriminatioun.

An hei seet de Metzler-Lexikon: „Sie umfasst jede Situation, in der ein Individuum oder eine Gruppe aufgrund von Vorurteilen oder Wertvorstellungen benachteiligt wird.“ Am Beräich vun der Gläichberechtigung tëschent Fra a Mann wieren dat Viruerteiler a Wäertvorstellungen, déi mam Geschlecht oder méi nach mat de Geschlechterrollen ze dinn hätten. Schued also, dass dësen Text net gläichzäiteg all Diskriminatiounen verbitt, mä duerfir hu mer jo dann international Texter.

Domat wäre mer da bei den Terme Sexe an Gender, déi hautdësdays dacks als Synonym gebraucht ginn, wat se awer net sinn, och wa se enk mateneen zesummenhängen. De Sexe ass ugebuer, an dee wëlle mer och net changéieren, well déi meesch vun eis sinn eigentlech ganz zefridde mat deem, wat se sinn,...

(**Hilarité**)

...mä de Sexe vun engem Wiese bezechent déi kierperlech biologesch Differenz tëschent engem männlechen an engem weibleche Wiesen.

■ **M. le Président.** - Wëllt een der Madame eng Fro stellen?

(**Hilarité et interruptions**)

■ **Une voix.** - Huet et esou geklong?

■ **Mme Claudia Dall'Agnol (LSAP).** - Dës biologesch Differenz tëschent männlech a weiblech ass awer mat kulturellen Deitungsmustere belueden, mat Valeuren, Biller a leider och Rolleverhalen. An dat ass et, wat een Gender nennt. Dës Valeuren, dës Biller an dës Rolleverhale variéiere jee no Kultur an och an der Zäit. An am Géigesaz zum Sexe ass Gender net universell, net ugebuer a virun allem och net onverännerlech.

D'Chamber soll haut iwwert d'Aschreiwe vum Egalitéitsprinzip tëschent Fraen a Männer an d'Constitutioun decidéieren. Dat ass fir mech perséinlech, mä virun allem fir mech als Politikerin e wichtige Moment. Dee Sujet, déi Revendicatioun virun allem, huet vill vu menge Virgängerinne jorzéngteleang begleet. Ech hunn och den Androck, dass eigentlech alles dozou gesot gouf, wat een nëmme soe kann. Laang goufen déi Saachen awer net gehéiert oder virun allem gouf net drop gelauschtert. Dofir ass dat heite schonn e Succès.

Ech wëll awer dobäi och net verheemlechen, dass sech meng Freed trotzdem a Grenzen hält an vu vun deem konkreten Text, iwwert dee mer haut sollen ofstëmmen: «L'État veille à promouvoir activement l'élimination des entraves pouvant exister en matière d'égalité entre femmes et hommes.»

(**M. Laurent Mosar prend la Présidence**)

Ech wëll drop hiweisen, dass de Choix vun de Wieder, vum Vocabulaire hei sécher alles anescht wéi onschëlleg ass. „Veiller à promouvoir“ ass eng Formulierung, an där een eng gewësse Virsiichtegkeet erkenne kann, oder fir et méi däitlech ze soen, d'Virsiichtegkeet vun engem, dee sech vläicht léiwer net ze wäit aus der Fënster wëllt leeën. Et steet leider net do: «L'État s'engage à» oder «L'État a l'obligation de», ganz dovun ofgesinn, dass d'Verbe «promouvoir» éischter en hallefhäerzegen Engagement erkenne léisst. De Stat soll d'Egalitéit tëschent Mann a Fra net garantéieren, net assuréieren oder duerchsetzen, mä just encoura-

géieren. Mä, wéi ëmmer, mir Frae si pragmatisch, mir si kompromësbereet a mir wësse virun allem, dass een dacks muss vill kleng Schrëtt maachen, fir sengem Zil e Stéckelche méi no ze kommen.

An deem Text, dee mer haut virleien hunn, an dat ass dat Wichteg, deem huet och Mériten: éischters emol d'Gläichberechtigung tëschent Fraen a Männer kloer an däitlech festzeschreiwen, an zweetens, dass eben déi sou genannte Mesures positives erlaabt ginn.

Firwat dat esou wichteg ass, weist eis e Beispill aus Frankräich. A Frankräich haten 1982 déi zwou Assembléeën d'Loi électorale municipale amendéiert. Deen Text, deem do praktesch unanime ugeholl gi war, sot: «Aucune liste ne saurait comporter plus de 75% de candidats du même sexe.» Nëmmen e puer Méint méi spët huet dunn de franséische Conseil constitutionnel, dee sech autosaiséiert huet - wat iwwregens déi éischte Kéier an deem senger Geschicht war - dësen Amendement awer annulléiert, well e konträr zur Constitutioun wier; dat wär eng Opdeellung vun de Wieler a vun den Eligiblen a Kategorien, an dat wier eben net zoulässeg, well all Bierger gläich wieren.

Zënter 2000 huet Frankräich elo awer e Gesetz, dat d'Paritéit op de Wielerlëschte soll favoriséieren. Dofir gouf awer am Virfeld d'Constitutioun och ofgeännert, esou dass et iwwerhaupt eng juristesche Grondlag gëtt fir dës Gesetz a fir all Mesuren, déi an deem Sënn wäerte geholl ginn.

Esou Mesuren, déi en faveur vum Sexe sous-représenté spille wäerten, wann dësen neie Paragraph 2 vum Artikel 11 vun der Constitutioun haut gestëmmt gëtt, ginn dann och zu Lëtzebuerg méiglech. An esou Mesurë kënnen duerchaus och en faveur vun de Männer spillen, déi jo och an enger Rei Beräicher ënnerrepresentéiert oder benodeelegt sinn.

Et kënnt ee sech zum Beispill virstellen, dass mer hei e Gesetz géinge stëmmen, dat seet: Wann zwee Kandidaten, eng Fra an e Mann, mat gläichwäertegen Qualifikatiounen an Erfahrung sech fir eng Aarbechtsplaz mellen, muss deem agestallt ginn, deem zum Sexe sous-représenté an deem Beräich gehéiert. A munche méi techneschen Domänen spillt dat vläicht en faveur vun de Fraen, mä an aneren, zum Beispill bei den Enseignanten, virun allem an der Primärschoul oder och bei den Educateuren, do géing dat ëmgedréint och en faveur vun de Männer spillen.

Iwwregens gëtt et menges Wëssens hei zu Lëtzebuerg och schonn esou Mesures positives, déi applizéiert ginn, zum Beispill am PAN-Gesetz. Do iwwerhëlt de Fonds pour l'Emploi bei engem Contrat Auxiliaire Temporaire - a Kuerzfaassung CAT genannt - an och beim Stage d'insertion méi e groussen Undeel vun de Käschten, wann déi agestallte Persoun zum Sexe sous-représenté an deem Aktivitéitsberäich gehéiert. Ech mengen, déi dote Mesure wär derwäert vläicht dobause méi bekannt gemaach ze ginn. Et kéint ee sech virstellen a wënschen, dass opgrond vun deem neien Artikel an Zukunft méi esou Mesurë geholl géinge ginn.

Ofschléissend wëll ech nach d'Gi-sèle Halimi zitieren, déi franséisch Affekotin, déi eben 1982 d'Ännerung vum franséische Wahlgesetz proposéiert hat - vun där Ännerung hat ech lech virdru scho kuerz geschwat. Iwwert d'Heute fir d'Paritéit an der Politik huet si am September 1999 am „Monde diplomatique“ dat heite geschriwwen: «Elle» - also d'Paritéit an der Politik - «est une nouvelle lecture de l'universalisme, mais aussi une symbolique, un point de départ. À partir d'elle, tout reste à faire. Au législateur de prendre l'outil et de construire l'ouvrage.»

An deem Sënn géif ech hei den Accord vu menger Fraktioun ginn, net awer ouni nach dem Rapporteur Merci ze soe fir säin explizite mëndlechen a schrëftleche Rapport.

An lech alleguerte Merci fir Är Opmierksamkeet.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien.

■ **M. le Président.** - Ech soen der Madame Dall'Agnol Merci an als nächst Riednerin ass d'Madame Viviane Loschetter age-droen. Madame Loschetter, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Viviane Loschetter (DÉI GRÉNG).** - Merci, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, 158 Joer laang stoung an eiser Constitutioun: «Les Luxembourgeois sont égaux devant la loi.»

De Rapporteur ënnersträicht a sengem schrëftleche Rapport - deem iwwregens ganz subtile ass, Här Meyers, an och Äre mëndleche Rapport huet mer Freed gemaach, well am grouse Ganze mécht et mer ëmmer Freed, wann déi zwee Sexen, déi hei representéiert sinn, och iwwert d'Égalité des chances schwätzen -, dass den Term «Luxembourgeois» neutral ass an datt e sech dofir och ebe bis haut an der Constitutioun, souwuel u Männer wéi u Fraen applizéiert huet.

Mä et ass net richteg, dass deem Term «Luxembourgeois» neutral ass. Richteg ass, dass eng Kéier decidéiert ginn ass, dass de Pluriel ëmmer masculin wär, wann en eben net exklusiv féminin wier. Mä bon, Här President, mir sinn hei net an der Académie française,...

(**Brouhaha général**)

...do si souwisou nach manner Frae wéi hei an der Chamber, an dofir wëll ech weiderfueren.

De Rapporteur huet och ënnerstrach, dass d'Ursaach oder eben d'Nécessitéit - an Ärem schrëftleche Rapport - vun dëser Revisioun begrënnt ass mat «vu le caractère fondamental que revêt ce principe dans le cadre de l'émancipation des femmes». Or, déi Gréng sinn der Meenung, dass d'Noutwendegkeet vun dëser Revisioun net oder zumindest net nëmmen an der Fraenemanzipatioun ze sichen ass, mä éischter am politesche Wëlle Gläichheet ze schaffen tëschent Männer a Frae respektiv krassen a manner krassen Diskriminéierungen entgéintzewierken a fundamental demokratesch Prinzip fir eis Gesellschaft festzehalen.

Datt Mënschen net geschlechtsneutral sinn, dat wësse mer alleguerten, an dass se an hire Rechte a Flichten an enger Gesellschaft net geschlechtsneutral considéiert ginn, dat wësse mer och. An d'Opzielung vum Rapporteur a sengem schrëftleche Rapport iwwert de laange Wee vun där, ech zitieren lech: «parfaite égalité des sexes», beweist et ouni weidere Kommentar. Deen eenzege Kommentar, deem ee kéint maachen, dat ass, dass een d'Opzielung nach hätt kënnen vill méi laang maachen, mä ech wëll haut wierklech keng Vergaangenheitsbewäertung maachen.

Mir ënnersträichen also haut mat dësem Vote, dass mir de Prinzip unerkennen, dass souwuel Männer wéi Frae gläich sinn a gläich Rechte a gläich Flichten hunn. Wat also haut fir all Mënsch eng soi-disant Selbstverständlechkeet ass, war awer nach Ulass fir etlech Diskusiounen an huet och vill Zäit an Usproch geholl, fir an d'Constitutioun niddergeschriwwen ze ginn.

Den zweete Saz awer - en ass jo schonn hei e puermol geschriwwen ginn - huet nach vill méi Diskusiounen all déi Jore bruecht. Dee Saz, deem elo zréckbehalte ginn ass, ënnersträicht éischters, dass et eng Méiglechkeet gëtt vu Mängel vun der Égalité de fait - dat ass

schonn emol ëmmerhin dat. Deen zweete Saz gétt och dem Stat e klorene Optrag - dat ass och schonn hei gesot ginn -, fir sech ëm d'Gläichheet tëschent Männer a Fraen ze këmmen. Et ass och interessant ze bemierken, datt een an dësem Artikel 11 (2) net vu Chancëgläichheet, dat heescht Égalité des chances schwätzt, mä vu Gläichheet tëschent Männer a Fraen, vun Égalité; wat keng onwichtig Nuance ass.

Natierlech hätte méi kloer Varianten, mat engem nach méi klorene Optrag kënnen zréckbehale ginn. Déi Gréng hunn och ëmmer déi méi staark a kloer Variante matgedroen, well mir als Gréng eis kënnen e Gesellschaftsbild virstellen, wou Männer a Frae gläich a gläichberechtegt sinn, mä virun allem kënnen mir eis eng Gesellschaft virstellen, déi dofir kloer a contraignant Mesurë festleet, fir dës Gläichheet éischstens hierzestellen an zweetens fir se och ze behalen. Mä och do wëll ech keng Vergaangenheitsbewältigung maachen.

Dës Mesurë si wichteg an noutwendeg, si ginn och ni iwwerfléseg, wéi munchereen hei behaupt huet. Kee Mënsch géif sech jo och virstellen aner gesellschaftspolitesch Moossnamen erëm a Fro ze stellen oder se wëllen ofzeschaffen, well d'Zil erreecht gi wär. Kee Mënsch denkt zum Beispill drun, den Droit à l'éducation erëm ofzeschaffen oder d'Reliounsfräiheet, déi niddergeschriwwen ass, ofzeschaffen, mam Argument, datt d'Rechter, déi do solle verdeedegt sinn, en Acquis sinn.

Déi zwee Sätz am Artikel 11 erfëllen also eng duebel Roll: Éischstens, déi prezis Unerkennung, datt Fraen a Männer gläich sinn, an zweetens, datt de Stat sech kloer muss amësche fir eventuellen Ongläichheeten aktiv entgéintzewierken.

Dësen Artikel ass e wichtegt Instrument fir ebe Fraerechtlerinnen oder Associatiounen, déi scho laang fir d'Unerkennung vum Prinzip vu Gläichheet tëschent Männer a Frae schaffen. Et ass awer och e wichtegt Instrument - et ass schonn hei ugeklongen, mä ech wëll et nach eng Kéier ënnersträichen -, fir en anert Bild vun eiser Gesellschaft hierzestellen, e Bild, wou Männer eventuell méi vertraueden och wieren, do, wou se haut ënnervertruede sinn.

D'Gläichheet tëschent Männer a Fraen an d'Constitioun aschreiw ass also keen Aboutissement u sech, en Zil, wat endlech erreecht wär no engem laange Kampf, mä dësen Artikel erlaabt eis nieft oder souguer mat de Gesetz, mat den Direktiven, mat de Recommandatiounen, mat den Traitéen an esou weider, eng konkret Politik ze féiere géint d'Ongläichheeten, déi nach bestinn, déi evident an déi méi subtile. Offiziell heescht dat déi direkt an déi indirekt Diskriminéierung ervirzeesträichen a gläichzäiteg och de Stat opzefuerderen déi adequat Moossnamen ze ergräifen, fir déi aus der Welt ze schafen. Dat ass nämlech dat, wat do drastescht.

De Conseil d'État muss sech dann och an Zukunft vill méi prezis mat de Propositions de loi op dësem Thema ausenaner setzen, eben net nëmmen, fir d'Égalitéit tëschent Männer a Fraen ze garantéieren, mä och ze ënnersichen, ob dës Gesetzespropositiounen aktiv dofir suergen eventuell Ongläichheeten aus der Welt ze schafen.

Dëst kënnegt menger Meenung no och interessant Debatten un, zum Beispill wa mer mussen iwwert d'Aarbechtspolitik oder iwwert d'Sozialpolitik légiférieren oder am Beräich vun der Santé mussen légiférieren, fir just nëmmen e puer Beispiller ze nennen. Zougespëtz wier souguer e Gesetz iwwer eise Statsbudget ënnert dëser Opsicht ze analyséieren, fir sécher ze sinn, datt de Statsbudget net verfassungswidreg ass, weil en de Prinzip vun der Gläichheet të-

schent Männer a Fraen net géing respektéiere respektiv net géing aktiv den Ongläichheeten entgéintwierken.

An och d'Gesetz iwwert d'politescht Liewen - et ass scho kuerz ugeklongen - wäert sech an Zukunft mussen mat deem Tabuthema Paritéit ausenaner setzen, well Égalité entre hommes et femmes définéiert sech nun eemol just nëmmen iwwert d'Paritéit. Et wär och interessant, an deem Kontext da festzestellen, wéi eng Actions positives de Stat da wäert ënnerehuelen, fir d'«entraves pouvant exister» aus der Welt ze schafen.

Déi ganz gesellschaftlech Organisatioun an hir ze schafend Gesetzzer sinn och an dësem Kontext beträff. Zum Beispill, wann ee weess, datt d'Fraen nach ëmmer op d'Structures d'accueil ugewise sinn, wa se hir beruflech Carrière net wëllen oder mussen ënnerbriechen, well et jo awer ëmmer erëm d'Frae sinn, déi méi oft a prekäre Situatiounen sinn, wann et ëm Gewalt oder wann et ëm Scheedung geet. An ech kéint déi Opzielung elo praktesch op allen Domäne weiderféieren, mä dat wäert jo an Zukunft dann d'Aufgab ënner anere vun der Regierung a vum Statsrot sinn.

Wichteg ass et elo fir d'Fraen a fir d'Männer, dat heescht fir eis ganz Gesellschaft, wéi mir dat Instrument, den Artikel 11 (2) vun der Constitioun asetzen, fir d'Gläichheet tëschent Männer a Fraen op allen Niveauen an an allen Domänen ze promouvieren.

Dëse Vote vun haut erlaabt eis awer och, op verschiddenen Hitparaden net méi bei deene Leschten ze stoen. Vill ze vill oft muss e räicht, fréit an demokratescht Land wéi Lëtzebuerg, geographesch matzen an der Europäescher Unioun, sech de Reproche gefale loossen, datt et seng Hausaufgaben net gemaach huet.

Dës Hausaufgabe sinn zum Beispill: Engagementer, d'Ëmsetze vun Direktiven - et gétt der an deem Ressort, zwar net ze vill, mä et gétt der awer -, Recommandatiounen, Traitéen oder Konventiounen, déi mer ënnerschiwwen hunn, wou mer dann hannendrun eigentlich eng Politik hätten, déi d'Gläichheet tëschent Männer a Frae géing promouvieren, wou mer awer ganz oft hannen an der Hitparad sinn.

Et erlaabt eis och, eisen Nopeschlänner ze soen, datt mir och elo d'Gläichheet tëschent Männer a Fraen an eiser Constitioun stoen hunn an datt mir net hu misse waarden, bis mer dann déi Europäesch Constitioun hätten, wou dat jo och dragestanen hätt.

Voilà, zum Schluss wëll ech lech soen, datt ech perséinlech och wierklech frou sinn, datt mer elo an eiser Constitioun dëse Passage dran hunn. Fir mech ass et e wichtigen an en noutwendige Passage, eng demokratesch Unerkennung. An ech fannen, datt et eis heibannen alleguerte gutt zu Gesiicht steet, datt déi Diskussiounen iwwert dësen Artikel, oder zumindest deen Deel vun dësem Artikel, endlech ofgeschloss sinn no deem laange peinlechen - heiansdo - Hin an Hier, an datt mer dat haut kënnen stëmmen. An ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren.

■ **M. le Président.** - Ech soen der Madame Loschetter Merci. An als nächste Riedner ass den Här Jacques-Yves Henckes agedroen. Här Henckes, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Jacques-Yves Henckes (ADR).** - Merci, Här President. Fir d'éischt wëll ech mech de Merciën un de Rapporteur uschléissen, dee souwuel als President wéi och a sengem mëndlechen a schrëfteleche Bericht als Rapporteur ganz richtig den Historique vun dësen Debatten ervirgestrach huet, a gewisen huet, wéi schwéier et ass heiansdo, einfach Texter zesummenzefaassen.

Den éischten Alinea vun dem Text, dee mer haut debattéieren, dee seet: Männer a Frae si gläich a Rechter a Flichten. Dat ass en Text mat enger klore a mat enger staarker Ausso. An et ass och wichtig, datt mer en endlech an onser Verfassung festhalen. Deen zweeten Alinea, deen huet, wéi et elo schonn all meng Virriedner ervirgestrach hunn, vill méi Schwierigkeete bruecht an dem Objektiv, wat ee sech wollt ginn, an an der Formulierung.

Et muss een ervirsträichen, datt déi ganz Debatten iwwer Rechter a Flichte vu Mann a Fra ganz oft zu längeren Diskussiounen hei an onsem Land gefouert hunn. Ech wëll nëmmen un engem Beispill weisen, wéi schwierig et heiansdo ass, fir d'Gläichberechtigung vu Mann a Fra duerchzesetzen. E gutt Beispill ass dat: D'Gläichberechtigung vun der bestueterer Fra mat dem Mann. De Code civil vun 1804 hat festgehalen, datt, wann d'Fra géing bestuet ginn, se sech ënnert de Schutz vum Mann misst stellen, an an deem Ablack hätt hien all Rechter, souwuel wat d'Verwaltung vun de Gidder ugeet, wéi wat d'Verwaltung oder d'Opsicht vun de Kanner ugeet, an datt d'Fra en fait mannerjährig ginn ass.

1938 ass a Frankräich déi Gesetzgebung do geännert ginn. An Däitschland ass en ähnleche Prinzip, dee bestanen huet, 1949 geännert ginn. An Holland ass d'Gesetzgebung fir d'Gläichberechtigung vun der bestueterer Fra 1956 ëmgeännert ginn, an der Belsch 1958, an zu Lëtzebuerg 1972. Mir waren dat lescht Land vun deene 25 europäesche Länner, déi mer haut kennen, wat déi Gläichberechtigung vun der bestueterer Fra agefouert huet.

Do gesäit een, datt mer et ons hei am Land ganz oft heiansdo schwierig gemaach hunn, an duerfir begrësse mer och, datt mer dee Prinzip vun der Gläichberechtigung vu Mann a Fra elo endlech och an onser Verfassung kënnen festhalen. Deen zweeten Alinea, dee mer an der Diskussioun hunn, dat ass deen, duerch dee mer dem Stat eng Obligatioun ginn, eng Obligatioun, déi néideg Moyenen ze sichen, mä ouni e Resultat unzestriewen, fir aktiv déi Hindernisser, déi Entraven, déi géinge bestoen, an déi géinge festgestallt ginn, fir déi ze eliminéieren.

Ech si ganz mam Rapporteur d'accord, wann e seet, datt et do dräi Konditiounen gétt, fir datt esou eng aktiv Mesure kënn geholl ginn. Déi éischt ass déi, datt se fir d'éischt emol objektiv muss festgestallt ginn. Déi zweet ass, datt se nëmmen därer temporaire sinn. Ech géing och nach derbäifügen, datt se net därer a Widdersproch stoe mat dem Artikel 10 vun onser Verfassung, dee seet, datt all Lëtzeburger gläich si virum Gesetz. Et kann net esou sinn, datt, wann déiselwecht Rechter, déiselwecht Konditiounen do sinn, datt op eng Kéier fir eng Fra manner Konditiounen kéinte gestallt gi wéi fir de Mann, well soss wiere mer mat aneren Texter vun onser Constitioun nees erëm a Kontradiktioun. An et bleift och nach de Moyen vun dem Contrôle vun dem Verfassungsgericht, ob déi Texter, déi eventuell kéinten ugeholl ginn, geännert ginn.

Ech wëll och kloer soen, datt an onsen Aen, als ADR, mir et net kéinten akzeptéieren, wann een op de Wee vu Quotë géing an iergendengem Gesetz higoen, well dat manifestement net an onsen Aen deene verfassungsrechtliche Prinzipien, déi hei festgehalen sinn, géing entspriechen. Dat ka vläicht eng Diskussioun eng Kéier ginn, mä fir ons ass dat zum Beispill ee Moyen, deen op jidde Fall géint den Artikel

10 vun onser Verfassung géing verstoussen, deen och deen Ablack fir deen, ob et elo Fraen oder Männer sinn, souwéiso och dépréciativ wier, well net hir Valeur, hir Qualitéit géing zielen, mä just nëmmen de Quotient, ob se géingen dovunner bénéficiéieren oder net.

Dat gesot, mengen ech, ass hei awer e gudden Text zesummen diskutéiert ginn. E konnt zesummen arrétéiert ginn, an duerfir wäert och d'ADR-Fraktioun dësen Text stëmmen.

■ **M. le Président.** - Ech soen dem Här Henckes Merci. Als leschte Riedner ass den Här Aly Jaerling agedroen. Här Jaerling, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Aly Jaerling (ADR).** - Merci, Här President. Ech hunn elo ganz andächtig nogelauschert hei an zimlech vill bäigeléiert.

(*Hilarité*)

Jo, et léiert een nëmmen, wann een och kann nolauschteren, gell? Mä ech wëll awer eppes soen, ech hu matkritt, dass dat hei elo länger Diskussiounen iwwer Joren eraus waren, fir hei en Text ze fannen, dee menger perséinlecher Usicht no, an der Praxis, géif ech mengen, guer näischt ännert. Mä wou ech mer awer nach eng Fro stellen, dat ass, dass während deene laange Joren un Diskussiounen, dann net emol een op de Gedanke komm ass, fir den Artikel 10 vun der Verfassung ze änneren, an deen endlech mol eiser gesellschaftlecher Entwécklung unzepassen, an dodran ze schreiwen «les citoyennes et les citoyens sont égaux devant la loi». Dann hätte mer näischt anescht laang bräichen ze sichen, an dann hätte mer eis elo hei net bräichten de Kapp ze zerbréchen, «les femmes et les hommes sont égaux devant la loi».

Hei hätte mer sollen den Artikel 10 vun der Verfassung änneren, an dann all Bierger hei am Land déiselwecht Rechter ginn, dann hätte mer méi geschafft gehat, wéi wa mer elo e puer Joer hei un eppes gefréckelt hunn, wat menger Usicht no gutt ass, wann et drasteet, mä wou ech awer garantéiert sécher sinn - an dat weess d'Madame Minister och, an all déi, déi sech hei esou fervent derfir asetzen -, dass et an der Praxis wäert ganz schwéier sinn eppes ze änneren, wann d'Mentalitéit hei am Land net ännert. Ech soen lech Merci.

■ **M. le Président.** - Ech soen dem Här Jaerling Merci. An elo huet d'Wuert d'Madame Ministesch vun der Chancëgläichheet, d'Madame Marie-Josée Jacobs.

■ **Mme Marie-Josée Jacobs, Ministre de l'Égalité des chances.** - Merci, Här President. Ech géing selbstverständlech och wëllen ufänke mat engem grouse Merci un de President a Rapporteur, den Här Paul-Henri Meyers, an och un d'ganz Kommissioun vun den Institiounen an der Revisioun vun der Verfassung fir Äert Engagement, a selbstverständlech och all deene Riednerinnen a Riedner, déi de Mëtteg hei zu där Revisioun Stellung geholl hunn.

Här President a Rapporteur, et ass richtig, wéi d'Madame Flesch gesot huet, dass et Ärem profunde Wëssen iwwert d'Verfassung an Ärer gedëlleger Ausdauer fir ëmmer erëm à charge ze kommen - gradesou gutt an Ärer Kommissioun wéi och beim Statsrot - ze verdanken ass, datt mer dann endlech awer haut hei ukomm sinn. Et war och Är Iddi fir dësen Deel vum Artikel 11 separat ze diskutéieren an ze stëmmen, an och dat huet fir mech zwee Virdeeler: Éischstens kann dann endlech d'Chamber dësen Deelartikel stëmmen, an zweetens ass duerch déi Debatt, déi hei gefouert gouf, an duerch déi jo, denken ech, vill Leit, wa se nogelauschert hätten an hunn, och konnte viles bäiléieren, och méi

zur Visibilitéit dovunner bäigedroe ginn.

Niewent lech, Här President a Rapporteur, hunn am Laf vun de Jore vill Leit als Privatpersounen, als Vertriederinnen a Vertrieder vun ONGen an Organismen, Politikerinnen a Politiker ëmmer erëm op déi negativ Situatioun, an där mer als Lëtzeburger Land waren, higewisen. An Ärem exzellente Rapport kann een déi chronologesch Entwécklung vun der Gläichstellung vu Fra a Mann zu Lëtzebuerg noliessen an och novollzéien. An et ass ewell méi wéi eng Kéier haut de Mëtteg hei gesot ginn: Et war e laange Wee.

Net nëmme Lëtzebuerg huet awer eng Roll doranner gespillt, mä och Europa hat eng wichteg Roll gespillt mat deene verschiddenen Direktiven, mat den Traitéen an och iwwert d'Charte des Droits fondamentaux. Ouni dës europäesche Instrumenter wiere mer sécher nach net esou wäit, wat och beweist, datt Europa praktesch a positiv Auswierkunge fir d'Biergerinnen a fir d'Bierger huet.

Ech wëll awer och erënneren un déi vill Aarbecht, déi am Laf vun de Joren an der Égalitéitskommissioun vun der Chamber gemaach gouf ënnert der Presidentin Ferni Niklaus-Faber, avisen, déi zu dësem Artikel ausgeschafft goufen an déi méi wäit gaange wieren - dat ass och well de Mëtten des Öfteren hei gesot ginn - do derduerch, dass se méi contraignant gewiescht wieren, eng Positioun, déi selbstverständlech och vum Fraeministère a vun de Fraenorganisatiounen gefuerdert an ënnerstëtzt gouf. Sou wäit hu mer elo an dësem Moment nach net bruecht, an ech héieren, datt et och hei juristesche Diskussiounen doriwwer gétt, ob deen Text esou contraignant ass, ob en et méi ass oder manner ass. Ech denken, datt mer dat virum allen an der Zukunt wäerten erliewen.

«Les femmes et les hommes sont égaux en droits et en devoirs.» Bis haut war Lëtzebuerg dat eenzegt Land an der EU vun deene 25, dat dëse Prinzip net a senger Constitioun verankert hat. Mir brauchen eis elo och net méi ze généieren, wa mer op New York ginn, fir virum de CEDAW-Comité de Rapport iwwert d'Entwécklung vun der Gläichberechtigung vun de Männer a Fraen hei zu Lëtzebuerg mussen ze maachen, datt mer erëm Ausriede mussen sichen, firwat mir als eent vun deene räichsten a fortschrëttlechste Länner vun der Welt d'Gläichstellung vu Fraen a Männer nach ëmmer net an eiser Constitioun verankert hätten.

Mir hunn also haut zu Lëtzebuerg de grouse Schrëtt gemaach. D'Gläichheet vun de Fraen a vun de Männer ass elo an alle Gebidder aklobar an domadder droe mer als Land der CEDAW-Konventioun och Rechnung.

Ech sinn och iwwerzeegt, Här President, datt Dir mat Ärer Kommissioun vun den Institutionen an der Révision constitutionnelle an dëser Legislaturperiod déi geplangte Propositioun ëmsetzt, fir d'Trounfolleg och un de Prinzip vun der Gläichheet zwëscht Männer a Fraen unzepassen,...

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Marie-Josée Jacobs, Ministre de l'Égalité des chances.** - ...well soss bleift den Artikel 3 vun der Constitioun am krasse Widdersproch mat dem Artikel 11, dee jo haut geännert gétt.

■ **Une voix.** - Dee kënn och un d'Rei.

■ **Mme Marie-Josée Jacobs, Ministre de l'Égalité des chances.** - Datt déi Ännerung sou laang gedauert huet, weist dorop hin, wéi schwéier et ass an eiser Gesellschaft traditionell Rollen ze änneren a vun historiesch gepräegte Mustere lasszeloossen.

Et war schwéier ze erklären, datt mer et net fäerdeg kritt hunn, dëse Prinzip an der Constitutioun ze verankeren, obscho vill Leit, Männer a Fraen, duerno liewen an och ëmmer méi Jugendlecher d'gläichberechtegt Partnerschaft als hire Liebensprojet agesinn. Mir mussen dësem Prinzip also elo Liewe ginn.

Deen neie Paragraph 2 vum Artikel 11 ass méi wéi eng Opfuerderung, et ass och eng Verantwortung vum Stat: «L'État veille à promouvoir activement l'élimination des entraves pouvant exister en matière d'égalité entre femmes et hommes.» Domadder also wëll de Stat ausmäerzen all déi méiglech Behënnerungen, déi d'Gläichstellung vun de Fraen a Männer verhënneren, an hie wëll och aktiv eppes dozou bäidroen, fir d'Gläichstellung ëmzesetzen.

D'Gesetzer um Aarbechtsmaart, am d'Zivilrecht, an der Sécurité sociale hunn als Zil d'Diskriminatioun ze eliminéieren, an trotzdeem gëtt et bis elo keng de facto Gläichheet.

D'Madame Flesch huet gesot, et wier gutt gewiescht, wann de Justizminister hei gewiescht wier. Et wier eigentlech gutt gewiescht, wann d'ganz Regierung hei gewiescht wier, well et gëtt keen eenzege Member an der Regierung, denken ech, an deem säi Beräich dat doten net eng Roll matspillt. Mir wäerten eis also beméien, se allegueren op dee gudden Zuch oder Tram ze bréngen.

D'Regierung huet sech an hirer Deklaratioun de 4. August 2004 fir genau dësen Text ausgesprach an huet dunn ewell Akzenter fir d'Ëmsetze gesat. Den 3. Februar dëst Joer hat d'Regierung e «Plan d'action national d'égalité» fir Männer a Fraen ugeholl, deem de 6. Mäerz an Zesummenaarbecht mat der Chamberskommissioun vun der Famill, der Chancegläichheet an der Jugend ënnert der Partnerschaft vun der Madame Marie-Josée Frank, dem Conseil National des Femmes du Luxembourg, dem Comité du Travail féminin, dem Syvicol mat hirem President Jempy Klein, den ONGen an de Sozialpartner diskutéiert ginn ass.

Dëse Plang féiert den Gender mainstreaming an, a mir hunn eis verpflichtet all Gesetzer an all Moossnamen dorobber ze analyséieren, ob se sech aneschtens op d'Fra wéi op de Mann auswirken. Mat dëser Method konnte mer de Paragraph 2 vum Artikel 11 ëmsetzen. All Ministère kritt eng Genderkompetenzzell an d'Ëmsetze vun der Chancëgläichheet läit net nëmmen am Ministère vun der Égalité des chances, mä all Minister an all Ministère huet d'Responsabilitéit fir déi Aktiounen, déi en ageschriwwen huet, och an deenen nächsten dräi Joer ëmzesetzen.

Fir d'Genderdifferenz bewusst ze maachen, sinn Informatioun, Sensibilisatioun a Formatioun noutwendeg. Den Institut National d'Administration Publique - oder INAP - bitt de Membere vun de Kompetenzzelle geziilte Coursen un. Mir loossen auslännesch Experten am

Sommaire des séances publiques

Dépôt d'un projet de loi page 286
Communications page 286
5546 - Proposition de révision de l'article 29 de la Constitution page 286

Composition de la délégation luxembourgeoise auprès du Conseil Interparlementaire Consultatif de Benelux page 286
Ordre du jour pages 286-287
Dépôt d'une proposition de loi page 287
Heure de questions au Gouvernement

- Question N°74 du 13 mars 2006 de Monsieur Marc Spautz relative à l'École Supérieure du Travail EST, adressée au Ministre du Travail et de l'Emploi page 287

- Question N°76 du 14 mars 2006 de Monsieur Alex Bodry relative à la situation de la WSA et notamment sur les récentes rumeurs de fermeture de cette agence, adressée au Ministre des Affaires étrangères et de l'Immigration et

- Question N°77 du 14 mars 2006 de Monsieur Aly Jaerling relative à la situation de la WSA et notamment sur les récentes rumeurs de fermeture de cette agence, adressée au Ministre du Travail et de l'Emploi pages 287-288

- Question N°78 du 14 mars 2006 de Monsieur Ben Fayot relative sur l'état des travaux des groupes de travail interministériels chargés notamment de procéder à une refonte de la législation sur les registres de la population, de créer un numéro d'identifiant unique respectivement d'introduire des données biométriques dans les documents d'identité, adressée au Ministre de l'Intérieur et de l'Aménagement du Territoire page 288

- Question N°79 du 14 mars 2006 de Madame Anne Brasseur relative à l'ouverture au public du musée de la forteresse à Fort Thüngen, adressée à la Secrétaire d'État à la Culture, à l'Enseignement supérieur et à la Recherche page 288

- Question N°80 du 14 mars 2006 de Monsieur Claude Adam relative à l'organisation des classes internationales au Lycée technique du Centre, adressée au Ministre de l'Éducation nationale et de la Formation professionnelle pages 288-289

- Question N°81 du 14 mars 2006 de Madame Anne Brasseur relative au programme de l'enseignement du français pour les classes du cycle inférieur de l'enseignement secondaire technique, adressée au Ministre de l'Éducation nationale et de la Formation professionnelle page 289

- Question N°82 du 14 mars 2006 de Monsieur Claude Adam relative au profil professionnel des enseignants de l'enseignement secondaire et secondaire technique, adressée au Ministre de l'Éducation nationale et de la Formation professionnelle

et

- Question N°83 du 14 mars 2006 de Madame Anne Brasseur relative à la «redéfinition qualitative» de la tâche des enseignants de l'enseignement secondaire, adressée au Ministre de l'Éducation nationale et de la Formation professionnelle pages 289-290

- Question N°85 du 14 mars 2006 de Monsieur Claude Meisch relative à la recherche biomédicale au Luxembourg, adressée au Ministre de la Santé page 290

- Question N°75 du 14 mars 2006 de Madame Viviane Loschetter relative à une lettre conjointe signée par le Président français et les Premiers Ministres suédois, danois, espagnol, finlandais et tchèque en date du 9 février 2006 à l'attention de la Présidence autrichienne et transmise à tous les membres du Conseil européen, adressée au Ministre délégué aux Affaires étrangères et à l'Immigration page 290

- Question N°84 du 14 mars 2006 de Monsieur Claude Meisch relative au développement d'un secteur de logistique au Luxembourg, adressée au Ministre de l'Économie et du Commerce extérieur pages 294-295

Établissement d'une liste de trois candidats pour un poste de conseiller d'État pages 290-291

Heure d'actualité demandée par le groupe ADR sur la situation financière des communes et plus particulièrement sur le décompte du Fonds communal de dotation financière pages 291-294

Résolution de M. Robert Mehlen relative au camp américain de Guantánamo pages 295-296

Déclaration sur la politique de coopération et d'action humanitaire, présentée par M. Jean-Louis Schiltz, Ministre de la Coopération et de l'Action humanitaire pages 296-299

5512 - Projet de loi portant approbation de l'Accord entre le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg et le Gouvernement du Royaume de Belgique relatif aux échanges d'informations en cas d'incident ou d'accident pouvant avoir des conséquences radiologiques, fait à Eischen, le 28 avril 2004 page 299

5524 - Projet de loi relatif à l'ouverture du cadre de la carrière supérieure du STATEC pages 299-300

5503 - Projet de loi portant transposition de la directive 2004/56/CE du Conseil du 21 avril 2004 concernant l'assistance mutuelle des autorités compétentes des États membres dans le domaine des impôts directs, et modification de la loi générale des impôts ainsi que de la loi du 15 mars 1979 concernant l'assistance administrative internationale en matière d'impôts directs page 300

5489 - Projet de loi sur l'application des normes comptables internationales dans le secteur des assurances et portant modification:

de la loi modifiée du 8 décembre 1994 relative:

- aux comptes annuels et comptes consolidés des entreprises d'assurances et de réassurances de droit luxembourgeois

- aux obligations en matière d'établissement et de publicité des documents comptables des succursales d'entreprises d'assurances de droit étranger;

de la loi modifiée du 6 décembre 1991 sur le secteur des assurances pages 300-301

5497 - Projet de loi portant approbation de la Convention entre le Grand-Duché de Luxembourg et l'État d'Israël tendant à éviter les doubles impositions et à prévenir la fraude fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, et du Protocole y relatif, signés à Bruxelles, le 13 décembre 2004 page 301

5498 - Projet de loi portant approbation de la Convention relative à l'adhésion de la République tchèque, de la République d'Estonie, de la République de Chypre, de la République de Lettonie, de la République de Lituanie, de la République de Hongrie, de la République de Malte, de la République de Pologne, de la République de Slovénie et de la République Slovaque à la Convention relative à l'élimination des doubles impositions en cas de correction des bénéfices d'entreprises associées et du Procès-verbal de signature y relatif, signés à Bruxelles, le 8 décembre 2004 pages 301-302

Débat sur la politique de coopération et d'action humanitaire pages 302-304
pages 304-314

Accueil de M. Sali Berisha, Premier Ministre de la République d'Albanie, accompagné d'une délégation page 304

3923B - Proposition de révision de l'article 11 paragraphe (2) de la Constitution pages 314-318

Gender mainstreaming, am Gender budgeting - iwwert deem haut d'Madame Loschetter geschwat huet - an an der Genderlegislatioun kommen, fir eis selwer ze forméieren an eis ze informéieren. Selbstverständlech kann d'Chamber och vun deene Geleeënheete Gebrauch maachen, wa se dat wëllt.

Mat deem Plang hu mer eis d'Handwierksgeschir ginn, fir d'Fortschrëtter ze moossen; a ge-

nee dat huet och de CEDAW-Comité vun eis verlaangt. Et ass eng Evaluatioun vum Plang virgesinn, sou datt mer no dräi Joer kënne soen, wou d'Fortschrëtter sinn, wat fir eng Moossname gegräff hunn a wat mer mussen änneren. De 4. Abrëll soll dee Plang hei jo an der Chamber diskutéiert ginn.

Fir datt de Prinzip vun der Gläichheet vun alle Leit gelieft gëtt, musse mer awer nach vill an de Mentalitéite changéieren, an dat konnte mer effektiv net an d'Verfassung draschreiwen, mä de Ministère ass amgaange mat enger neier Campagne «Réalisons ensemble l'égalité des femmes et des hommes», well mer wëllen op d'Verantwortung vun de Fraen an de Männer opmierksam maachen. Duerch d'Adoptioun vum Artikel 11 hunn d'Aktiounen vum Ministère de l'Égalité des chances elo méi eng staark Basis.

D'Gläichheet betrëfft Fraen a Männer, an och d'Männer kënnen elo an der Zukunft hir Chancëgläichheet akloe goen, och wann et der wahrscheinlech manner si wéi bei de Fraen, mä ech denken zum Beispill un d'Rechter vun de Pappen.

All déi, déi dëse Prozess gedroen a begleet hunn, wëssen, datt mer eis iwwerliefte Geschlechterverhältnisse haut vläicht e bëssen duerchernee kritt hunn, an datt et e Kampf war géint Traditionalismus.

D'Resultat ass gutt. Mir sinn der Demokratie tëschent de Geschlechter méi no komm, mä loosse mer zesumme mat Courage a mat Determinatioun viruschaffen, well et bleift och nach vill ze maachen, och wann haut deem Artikel oder deem Deel vum Artikel gestëmmt gouf.

Merci villmools.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien

■ **M. le Président.**- Ech soen der Madame Jacobs Merci.

A mir kommen elo zum éischte Vote constitutionnel iwwert d'Proposition vun der Institutionskommission 3923B. Den Text fannt Dir am Dokument parlementaire 3923B¹⁰. Et ass eng Majoritéit vun zwee Drëttel erfuerdert an de Vote par procuration ass net erlaabt. D'Ofstëmme fänkt un.

Premier vote constitutionnel

D'Proposition de révision ass ugeholl gi mat 43 Jo-Stëmmen, kenger Nee-Stëmm an och kenger Abstentoun.

Ont voté oui: Mmes Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, M. Norbert Haupt, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Fernand Diede- rich, Ben Fayot, Jean-Pierre Klein, Roger Negri, Jos Scheuer et Romain Schneider;

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf, Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes, Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Paul Helming- er, Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschet- ter;

MM. Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

Et ass also esou decidéiert.

Dir Dammen an Dir Hären, déi nächst Sitzunge si programméiert fir de 4., de 5. an de 6. Abrëll. Den Ordre du jour gëtt lech schrëftlech zoukomme gelooss. D'Sëtzung ass opgehewen.

(Fin de la séance publique à 19.10 heures)

Chambre des Députés

Compte rendu officiel

Supplément commun aux quotidiens:
d'Wort, Tageblatt, Lëtzebuurger Journal, Zeitung vum Lëtzebuurger Vollek

Contenu rédactionnel:
Service du compte rendu de la Chambre des Députés
Service des relations publiques de la Chambre des Députés
Tél. 466 966-1

Conception, saisie de texte et mise en page:
Polygraphic SA, Luxembourg

Concept et coordination générale:
BRAIN & MORE, agence en communication, Luxembourg